

Facit

till Svårt litterärt korsord,
julen 2025,
starback.se/kors/jul2025/
av Per Starbäck

Tack till alla som försökte lösa detta, oavsett hur mycket eller lite ni löste!

Jag hävdade att det inte skulle vara *riktigt* lika svårt som tidigare år, men den målsättningen misslyckades jag kanske med, att döma av en del kommentarer.

Vågrätt

1 KRASZNAHORKAI

Nobelpristagaren, vars tendens att ha långa meningar märks här, även om det faktiskt finns flera punkter i citatet, som är från *Seiobo där nere* (2008) översatt av Daniel Gustafsson.

8 KNYTTET

Från Tove Janssons bilderbok *Vem ska trösta Knyttet?* från 1960.

9 SKALLE

Yoricks skalle i *Hamlet*, alltså.

11 UUSMA

Hennes nya bok *Vitön* (2025) var för aktuell och utlånad när jag gjorde korsordet för att jag skulle komma åt att låna boken, så citatet är från dess föregångare *Expeditionen: min kärlekshistoria* (2013).

13 SORTIERNA

Som ledtråd har jag skrivit "Ledtråd utgår".

14 PREUSSEN

Han föddes 1898 i Osnabrück som ligger i Niedersachsen som hörde till den preussiska provinsen Hannover. Det behövdes nog några korsande bokstäver för att "veta" detta!

16 TREVI

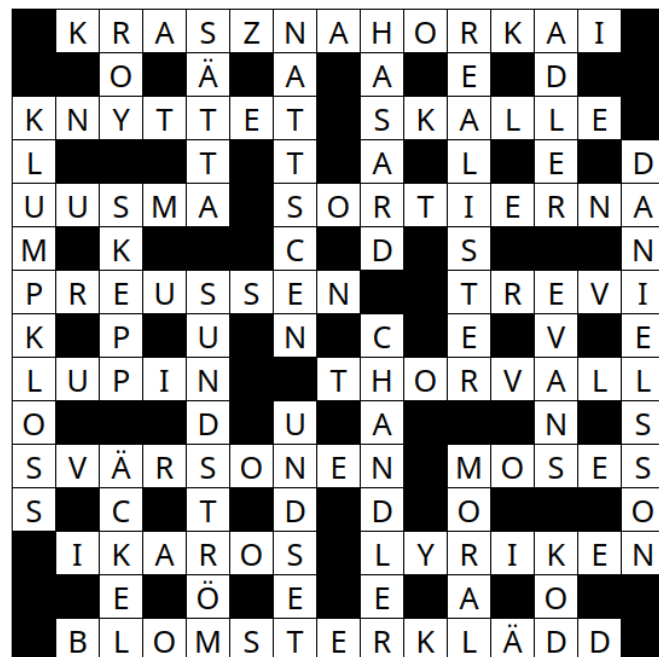
Här tänkte jag mig som klassiskt korsordslur att ni först funderade på vad Lessing och Plath publicerade, och inte på vem som publicerade dem.

19 LUPIN

Det är *Arsène Lupin, gentlemannatjuven*, som är så skicklig på att förklä sig. Författare är Maurice Leblanc och översättare Lars Göransson.

20 THORVALL

Från *Det mest förbjudna* (1976) av Kerstin Thorvall. Pappan som nämns hade dött när jag-personen Anna var elva år.

22 SVÄRSONEN

Författaren och pingstledaren Sven Lidman hade nämligen i sitt äktenskap med Brita Otterdahl dottern Bibi som gifte sig med Pekka Langer.

Frågan hade kunnat nämna Anders Frostensson istället, för hans hustru Ulla var dotter till Sven i hans äktenskap med Carin Thiel.

24 MOSES

Det är i *Madicken* (1960) av Astrid Lindgren som Madickens syster Lisabet får denna roll i en lek där Madicken är faraos dotter. Båda flickorna blev ordentligt blöta.

25 IKAROS

Av de två fullständiga raderna märker man kanske att detta är på hexameter, och detta är så gammalt som man då kan gissa, nämligen från *Metamorfoser* (ca år 8) av Ovidius, bok 8. I detta avsnitt sitter Ikaros aningslöst bredvid sin far som håller på att bygga vingar.

Medan jag konstruerade detta gick det inte att hitta citatet med Googlesökning trots att jag använt en översättning som Litteraturbanken lagt upp på nätet. Det är en utgåva *Metamorphoser* utgiven på uppdrag av Svenska Akademien 1969, med översättning av Harry Armini.

I denna utgåva stavas pojkens namn faktiskt Icarus, men Ikaros är vanligare och bokstaven c passar inte in i korsordet. Naturligtvis får du rätt även om du valt formen IKARUS.

26 LYRIKEN

De är redaktörer för tidskriften *Lyrikvännen*.

28 BLOMSTERKLÄDD

*På blomsterklädd kulle satt Hjalmar och kvad
om forntida bragder en gång.
och liljornas stjälkar och rosornas blad
sig bugade djupt vid hans sång*

och fåglarna sutto så tysta på träden,
och gyllene axen på gungande säden,
de nickade bifall, och vårvindens fläkt
milt smekte hans panna hans krigiska dräkt.

Detta populära skillingtryck har text skriven av Wilhelmina Stålberg, och publicerades första gången 1839. Hon levde 1803–1872 och skrev i övrigt bland annat dikter, vardagsskildringar och en roman som var ett svar på Almqvists *Det går an*.

Dessutom översatte hon en engelsk bok om virkning som då blev den första boken om virkning på svenska.

Lodrätt

2 ROY

Arundhati Roy som i sin självbiografi *Mitt skydd och min storm* (2025) (översatt av Peter Samuelsson) berättar framförallt om sin mor, Mary Roy, och allt är verkligen inte så positivt som det låter i detta citat.

3 SÄTTA

Detta är en definition citerad direkt från Svenska Akademiens ordlista.

4 NATTSCEN

En sådan inleder pjäsen *Hamlet* av Shakespeare.

5 HASARD

Dostojevskij spelade bort pengar i många av Europas kasinon, ibland med mycket besvärliga följder för honom.

6 REALISTER

Kanske inte de tydligaste exemplen?

7 ADLER

I novellen "En skandal i Böhmen" (1891) anlitar kungen av Böhmen Sherlock Holmes för att få tillbaka några brev och ett fotografi han skickat till Irene Adler, en operasångerska och äventyrerska som han haft en kanske olämplig relation med. (Denne kung skulle nu gifta sig med en skandinavisk prinsessa, och det skulle bli mycket illa om detta fotografi dök upp.)

I historien överlistas Holmes av Irene Adler, vilket gör att han får en oerhörd respekt för henne, och hon blev därför "kvinnan med stort K" för honom.

8 KLUMPKLOSS

Dikten är "Ett gammalt bergtroll" av Gustaf Fröding och publicerades i samlingen *Stänk och flikar* (1896). Året innan var samma dikt också med, med en annan lucka!

10 DANIELSSON

Detta är dikten "Dumtummen" av Tage Danielsson, och den är med i hans *Samlade dikter 1967–1967* som mycket riktigt kom ut 1967, långt innan mobiltelefonerna upprättade tummarnas anseende.

12 SKEPP

Så heter skeppet i *Moby Dick eller Den vita valen* (1851) av Herman Melville.

Illustration av John Bauer till "Ett gammalt bergtroll".

15 SUNDSTRÖM

Här konverserar Martina ("jag") och Gustav i 'förhållanderomanen' *Maken* (1976) av Gun-Britt Sundström.

Denna moderna klassiker om att leva ihop har getts ut flera gånger till ständigt nya läsare. Författaren själv lär vara trött på den, men jag har sannolikt inte läst om den för sista gången! Förra året översattes den för övrigt till engelska och i år ska den få en jubileumsutgåva med nyskrivet förord.

17 EVANS

Varför bad de inte Evans? är en av Agatha Christies romaner och så löd där en döendes sista ord.

18 CHANDLER

Denna scen på ett antikvariat är från *Den stora sömnen* (1939) av Raymond Chandler, översatt av Mårten Edlund. Detektiven Philip Marlowe undersöker denna bokhandel som visar sig syssla med olaglig utlåning av pornografisk litteratur. Sen är det en mängd förvecklingar.

21 UNDSSET

Om man känner igen titeln *Kristin Lavransdotter* blir det enklare eftersom det i citatet framgår att denna Kristin har en far Lavrans. Det är en trilogi historiska romaner av Sigrid Undset, och citatet är taget från Gun-Britt Sundströms översättning (så därmed fick hon vara med två gånger i år).

23 ÄCKEL

Detta är från *Äcklet* (1938) av Jean-Paul Sartre i översättning av Eva Alexandersson, där denna känsla av äckel förekommer genomgående (alls inte bara inför blå bomullsskjortor).

24 MORAL

"Djupare lärdom som kan erhållas av berättelse eller dylikt" för att citera *Svensk ordbok*.

27 KOD

Som i *Da Vinci-koden* (2003) av Dan Brown.

Vi kanske ses igen till jul i år! Ett stalltips är att årets nobelprisvinnare brukar vara med.